

CeFiP_{ASBL} KeFiK_{VZW}

Kenniscentrum voor Financiering van KMO

ACTIVITEITENRAPPORT 2009

INHOUDSTAFEL

Mededeling van de Voorzitter van de Raad van Bestuur	p3
Mededeling van de Voorzitter van het Sturingscomité	p5
Oprichting en doelstellingen van het KeFiK	p6
Organisatie van het KeFiK	p8
Het internetplatform www.kefik.be	p11
Het KeFiK en de crisis	p12
1) Facts and figures	p12
2) Website	p12
3) KeFiK-barometer	p13
4) Kredietbemiddelaar	p14
Jaarlijkse publicaties	p16
1) KeFiK-enquête KMO-financiering 2009	p16
2) KeFiK Academic Award	p17
3) KeFiK-simulator : notionele intrestaftrek	p18
4) Rapporten Kredietverlening	p19
5) Working Paper Series	p23
Vademecum KMO-financiering	p25
Agenda 2010	p26
Contact	p27

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER VAN DE RAAD VAN BESTUUR

Het is ongetwijfeld niet nodig om uitgebreid te herhalen hoezeer de perikelen op de financiële en interbancaire markten in 2008 nefaste gevolgen hadden voor de ondernemingen. Het is in dat economische moeilijke klimaat -en om de stijgende problemen van toegang tot bankfinanciering een halt toe te roepen- dat de voogdijoverheid aan het KeFiK in februari 2009 een nieuwe en belangrijke opdracht heeft toevertrouwd: kredietbemiddeling voor ondernemingen.

Gezien de goede resultaten waren de actoren van het terrein snel overtuigd van het nut ervan. De bemiddeling wordt trouwens door de OESO erkend als een van de beste praktijken om de financiële crisis te pareren.

Gezien de effectiviteit van de maatregel werd het actieterrein in september 2009 uitgebreid naar kredietverzekering. Bovendien besliste de Ministerraad heel onlangs om de bemiddeling voor de betalingstermijnen tussen ondernemingen eveneens toe te vertrouwen aan het KeFiK.

Het KeFiK kreeg nieuwe opdrachten toegekend, maar dat betekent niet dat het zijn basisactiviteiten zou verwaarlozen: het centraliseren van alle informatie met betrekking tot KMO-financiering en het exploiteren en ter beschikking stellen van zijn kennis aan de overheid, de ondernemers en vertegenwoordigers en aan de kredietverschaffers. Hiervoor publiceerde het KeFiK een « vademecum KMO-financiering ». Het is een praktische gids die erin slaagt om alles wat men moet weten over KMO-financiering op een vulgariserende manier uit te leggen. Het is een onmisbaar instrument voor diegene die zijn kansen wil verhogen om de noodzakelijke financiële middelen te bekomen voor zijn zelfstandig project.

Om beter in staat te zijn een antwoord te bieden op de talrijke uitdagingen die de verschillende opdrachten met zich brengen, kreeg het KeFiK een rechtspersoonlijkheid. In maart 2009 nam het KeFiK het statuut van VZW aan. Die evolutie betekent een echte kentering en gaat veel verder dan een loutere statuutaanpassing. Bovendien werd het Wetenschappelijk Sturingscomité van het KeFiK hernieuwd na een eerste mandaat van 4 jaar. Zijn leden hebben voortaan de mogelijkheid om vast lid te worden van de VZW KeFiK.

Op het einde van 2009 -voor veel van onze ondernemingen een moeilijk jaar- heeft het KeFiK nogmaals zijn nut bewezen als kenniscentrum en uitwisselings- en dialoogplatform tussen de verschillende private en publieke actoren van KMO-financiering.

Jean-Pierre Remacle
Voorzitter van de Raad van Bestuur

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER VAN HET STURINGSCOMITÉ

Eind 2008 begon de crisis, 2009 was een jaar lang crisis. De vraag die KeFiK continu bezig hield dit jaar was: wat is het effect van de crisis op de financiering van de KMO's en welke acties moeten eventueel ondernomen worden?

Als voorzitter van het Sturingscomité moet ik in de eerste plaats zeggen dat het Sturingscomité in deze stormachtige tijd een heel interessant forum was: formeel of informeel kon de stand van zaken opgemaakt worden en konden ideeën uitgewisseld worden met academici, vertegenwoordigers van KMO's en hun adviseurs, met financiers, met de overheid, enz...

Maar het KeFiK heeft natuurlijk mede onder impuls van het Sturingscomité volop zijn rol als kenniscentrum inzake KMO-financiering gespeeld. Ik verwijs hierbij ondermeer naar de KeFiK-barometer en naar de jaarlijkse enquête KMO-financiering die beiden veel aandacht kregen zowel in de pers als vanwege de beleidsverantwoordelijken.

Tot slot wil ik zeker de belangrijke rol van de Kredietbemiddelaar van KeFiK vermelden.

Ik kan persoonlijk getuigen van de positieve rol die hij gespeeld heeft bij de oplossing van concrete financieringsdossiers.

In het midden van de storm was KeFiK dus zeker een baken, zowel voor beleidsverantwoordelijken als voor KMO's.

Johan Bortier
Voorzitter van het Sturingscomité

Oprichting en doelstellingen van het KeFiK

Het Kenniscentrum voor Financiering van KMO (KeFiK) werd opgericht op aanbeveling van de «werkgroep KMO-financiering» onder voorzitterschap van Eric André. Het KeFiK is gehuisvest bij het Participatiefonds.

De « werkgroep André » kwam er in april 2004 op initiatief van de federale ministers Didier Reynders (Financiën), Fientje Moerman (Economie) en Sabine Laruelle (Middenstand), en volgde zo de werkgroep « André-Desimpel » op. Die eerste werkgroep werd gecreëerd op initiatief van Minister Didier Reynders (Financiën) als reactie op de kredietterugval eind 2000. De taak van beide werkgroepen bestond uit het leveren van beleidsvoorbereidend denkwerk voor betere financieringsmogelijkheden voor KMO's.

In 2005 hebben de federale regering en het Participatiefonds een startbudget vrijgemaakt voor het KeFiK. In juni heeft de voogdijoverheid het groene licht gegeven voor de oprichting van het KeFiK. Het Wetenschappelijk sturingscomité werd samengesteld in november. Eind 2005 - begin 2006 startte het KeFiK-secretariaat - de operationele cel - zijn eerste activiteiten. Deze werden verder uitgebouwd in 2007, 2008 en 2009.

In het kader van het federale relanceplan en het federale KMO-plan kreeg het KeFiK eind 2008 een nieuwe opdracht toevertrouwd: het verzekeren van de dienst voor kredietbemiddeling. De Kredietbemiddelaar is toegankelijk voor elke onderneming die financieringsmoeilijkheden ondervindt.

Om de Kredietbemiddelaar toe te laten zijn activiteiten in alle neutraliteit uit te voeren en op uitdrukkelijk verzoek van de voogdij, heeft de Raad van Bestuur van het Participatiefonds op 20 januari 2009 beslist om van het KeFiK een onafhankelijk orgaan te maken door hem het statuut van VZW toe te kennen.

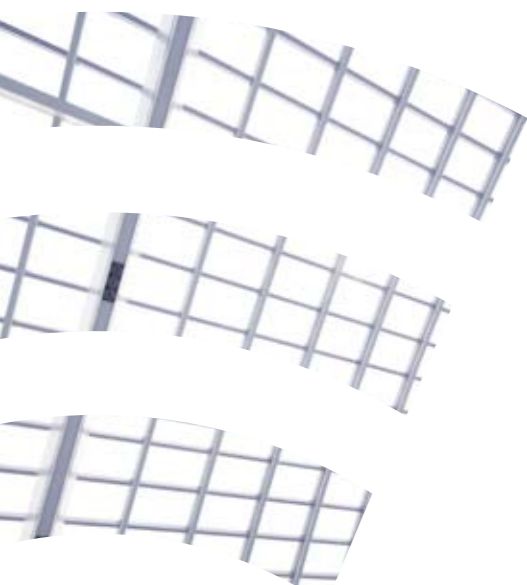
Bovendien, gezien de effectiviteit van de maatregel, wenste de Minister van Financiën de bemiddelingsopdracht van het KeFiK uit te breiden tot de kredietverzekering. Dat gebeurde in september 2009, in het verlengde van de invoering van Belgacap, het systeem van aanvullende openbare kredietverzekering dat door het Participatiefonds beheerd wordt.

Het KeFiK streeft drie doelstellingen na:

- De centralisatie van essentiële informatie en human capital als referentiecentrum op het vlak van KMO-financiering op nationaal niveau;
- De exploitatie en het ter beschikking stellen van die kennis aan de overheid, de ondernemers en hun vertegenwoordigersorganisaties, en aan de kredietverschaffers;
- De kredietbemiddeling en kredietverzekeringsbemiddeling voor ondernemingen.

Hiervoor richt het KeFiK zich tot verschillende doelgroepen, zowel voor het verkrijgen als het verstrekken van informatie:

- De ondernemers en hun vertegenwoordigers
- De kredietverschaffers
- De overheid
- De academische wereld
- De pers en het grote publiek

Het Kenniscentrum voor Financiering van KMO is georganiseerd rond vier organen: de Raad van Bestuur, het Wetenschappelijk Sturingscomité, de Opvolgingscommissie en het KeFiK-secretariaat.

De Raad van Bestuur is als volgt samengesteld:

- Jean-Pierre Remacle, Voorzitter, vertegenwoordiger van het Participatiefonds
- Marc Van den Bergh, Vice-Voorzitter
- Frédéric Lernoux, Gedelegeerd Bestuurder

Het Wetenschappelijk Sturingscomité is een consultatief orgaan. Het bestaat uit 29 leden en wordt voorgezeten door Johan Bortier. Het Sturingscomité komt vier keer per jaar samen om het KeFiK te adviseren over zijn strategische beleidslijnen. Het verzamelt representatieve vertegenwoordigers van de betrokken actoren:

- Johan Bortier, Voorzitter van het Wetenschappelijk sturingscomité; UNIZO, Directeur studiedienst
- Olivier Remacle, Vice-Voorzitter van het Wetenschappelijk Sturingscomité ; Vertegenwoordiger van de Minister van KMO's, Zelfstandigen, Landbouw en Wetenschapsbeleid
- Jean de Lame, Union Wallonne des Entreprises, Secretaris-generaal
- Bart De Smet, PMV, Business Unit Manager PMV-KMO
- Roger Desmet-Carlier, FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie, Directeur-generaal
- Jean-Pierre Di Bartolomeo, Vertegenwoordiger van de Waalse Minister van Economie en Tewerkstelling ; Sowalfin, Lid van het Directiecomité
- Bernard Dubois, BNP Paribas Fortis - Fortis Bank NV, Directeur Professionele Markt
- Luc Dufresne, Nationale Bank van België, Onderdirecteur
- Jean-Claude Ettinger, ULB/Solvay Business School, Professor ; Solvay Entrepreneurs, Voorzitter

- Jean-Marc Galand, Kabinet van de Minister van Financiën en Institutionele Hervormingen, Adviseur Algemeen beleid
 - Nancy Huyghebaert, KUL, Hoofddocent Accountancy, Insurance and Finance
 - Claude Janssens, Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten (IAB), Accountant
 - Bernard Jehin, Sowalfin, Voorzitter van het Directiecomité
 - Eddy Laveren, Universiteit Antwerpen, Professor en Voorzitter van het departement Accounting and Finance
 - Denis Lievens, Kabinet van Minister B. Cerexhe, Adviseur economie
 - Sophie Manigart, Vlerick Leuven Gent Management School, Professor departement Corporate Finance en Partner
 - Olivier Meunier, IWEPS, Wetenschappelijk Attaché
 - Patrick Mylle, RSVZ, Adviseur, Politieke en Strategische Cel
 - Maurice Olivier, MADIAN NV, Directeur; Groupe HEC-Ecole de Gestion de l'ULg, Voorzitter ; Solvay Business School Academy (ULB), Docent
 - Anne-Mie Ooghe, Febelfin, Adviseur
 - Serge Peffer, ICHEC-St-Louis, Vice-Voorzitter en Docent
 - Clarisse Ramakers, UCM, Adviseur Studiedienst
 - Chris Redant, FOD Financiën, Inspecteur
 - Astrid Romain, BISA, Verantwoordelijke Cel Analyse
 - Frederic Teerlynck, VBO, Attaché Departement Economie
 - Bart Vandergoten, Delcredere, Legal and Policy Deputy Manager
 - Jan van Nispen, EWI Vlaanderen, Wetenschap en Innovatie, Afdeling Ondernemen en Innoveren, Vertegenwoordiger van de Vlaamse Minister van Economie
 - Etienne Verbraeken, BIBF, Voorzitter
 - Bruno Wattenbergh, Brussels Agentschap voor de Onderneming (BAO), Operationeel Directeur
 - Jean-Pierre Watthy, Participatiefonds, Manager KeFiK-secretariaat en Studies
 - Dirk Wouters, Bank J. Van Breda & C°, Lid van het Directiecomité
-
- Jean-Pierre Remacle, Voorzitter van KeFiK VZW
 - Marc Van den Bergh, Vice-Voorzitter van KeFiK VZW
 - Frédéric Lernoux, Gedelegeerd Bestuurder van KeFiK VZW

De Opgvolgingscommissie is een raadgevend orgaan. Haar voornaamste opdracht is het organiseren en coördineren van de goede werking van het Wetenschappelijk Sturingscomité (WSC). Aanvullend neemt de Opgvolgingscommissie adviezen en voorstellen in overweging die door het Wetenschappelijk Sturingscomité worden geformuleerd met het oog op de uitvoering ervan. De leden van de Opgvolgingscommissie zijn :

- Johan Bortier, Voorzitter van het Wetenschappelijk sturingscomité; UNIZO, Directeur studiedienst
- Olivier Remacle, Vice-President van het Wetenschappelijk Sturingscomité ; Vertegenwoordiger van de Minister van KMO's, Zelfstandigen, Landbouw en Wetenschapsbeleid
- Jean-Pierre Remacle, Voorzitter van de VZW KeFiK, Participatiefonds, Directeur-generaal
- Marc Van den Bergh, Vice-Voorzitter van de VZW KeFiK, Participatiefonds, Directeur Algemene Zaken
- Frédéric Lernoux, Gedelegeerd Bestuurder van de VZW KeFiK

Het KeFiK-secretariaat concretiseert de verschillende projecten. Het is als volgt samengesteld:

- Jean-Pierre Watthy, Manager KeFiK-secretariaat en Studies
- Jens Van Rysselberghe, economist
- Benjamin Porteman, economist - Kredietbemiddelaar
- Alexis Losseau, economist
- Alexandre Coleau, economist studies
- François Billen, economist - Kredietbemiddelaar
- Sarah Dangis, administratief assistent
- Laurence Coosemans, administratief assistent - Kredietbemiddelaar

03

HOOFDSTUK 3 Het internetplatform www.kefik.be

Het internetplatform (www.kefik.be) is de draaischijf van het KeFiK.

De rubriek « Expertise » stelt de verschillende onderzoeksdomeinen van het KeFiK voor evenals de externe publicaties over KMO-financiering. « Expertise » wordt verder onderverdeeld in de aanbodzijde en de vraagzijde van de KMO-financiering, de levensfasen van een KMO, de microfinanciering en de fiscaliteit.

De knop «Ondernemer?» helpt ondernemers en kandidaat-ondernemers bij hun zoektocht naar financiering van hun project. Afhankelijk van de aard en het doel van het investeringsproject worden verschillende financieringsmogelijkheden voorgesteld. De financieringsmogelijkheden kunnen voor alle regio's geconsulteerd worden, waar mogelijk in de moedertaal van de ondernemer. Ten slotte kan de ondernemer hier informatie vinden over de praktische gevolgen van de Bazel II-akkoorden, de impact van de notionele intrestaftrek op de belastingaangifte en informatie m.b.t. het meldpunt Banken-KMO.

De laatste knop groepeert alle publicaties van het KeFiK. Men vindt er de verslagen over kredietverlening, de resultaten van de KeFiK-enquête inzake Kredietverlening, evenals de Working Paper Series en de activiteitenverslagen van de voorgaande jaren.

De website bevat bovendien een agenda, een rubriek «News» en een rubriek met interessante links.

Naar aanleiding van de financiële crisis heeft de VZW KeFiK een nieuwe pagina gecreëerd. Deze biedt een samenvatting van de belangrijkste informatie en de maatregelen genomen door de betrokken instellingen en op de verschillende overheidsniveaus.

04

HOOFDSTUK 4 Het KeFiK en de crisis

1) FACTS AND FIGURES

Om tegemoet te komen aan het stijgend aantal aanvragen van studenten, ondernemers, ... heeft het KeFiK beslist om een nieuw project te starten: Facts and Figures. De bedoeling van dit project is om op de website van het KeFiK alle statistieken over de KMO's en zelfstandigen in België te verzamelen. Het is niet de bedoeling om deze statistieken te analyseren of te becommentariëren maar eerder om de webbezoekers de meest algemene gegevens aan te reiken. Indien de gebruikers meer gedetailleerde statistieken wensen, komen ze via een link op de oorspronkelijke websites terecht. Dit project werd gelanceerd in 2009 maar zal slechts in de loop van 2010 operationeel zijn.

2) WEBSITE

Hoewel vanuit verschillende hoeken het einde van de crisis aangekondigd wordt, confronteert de financiële crisis thans de banken met liquiditeits- en solvabiliteitsproblemen, zowel in België als in het buitenland. Ondertussen blijven KMO's nood hebben aan externe financiering en dient er dus over gewaakt dat de toegang tot financiering voor de KMO's gewaarborgd blijft. Daarom heeft het KeFiK besloten om het deel van zijn website over de financiële crisis te behouden en bij te stellen. De pagina bestaat uit drie delen:

1. Basisinformatie
2. Overheidsmaatregelen voor de KMO's
3. Het KeFiK en de crisis

Het eerste gedeelte situeert en licht het ontstaan van de crisis toe. Dit gaat van de problematiek van titerisatie en de rommelkredieten op de Amerikaanse vastgoedmarkt tot de studies over het financiële en economische klimaat (inflatie, economische groei) tot de barometers om het ondernemersklimaat en het consumentengedrag in België te meten.

Het tweede deel biedt een overzicht van de federale en regionale overheidsmaatregelen in België maar eveneens op Europees vlak, ten gunste van de KMO's, gaande van voorstellen tot reeds van kracht zijnde maatregelen.

Het derde deel omvat de initiatieven van het KeFiK in het kader van de crisis. Het belangrijkste is de KeFiK-barometer

3) KEFIK-BAROMETER

De KeFiK-barometer werd ontwikkeld om een vinger aan de pols te houden wat betreft de toegang van de KMO's tot bankfinanciering in tijden van financiële en economische crisis. De KeFiK-barometer werd maandelijks uitgevoerd vanaf november 2008 en tweemaandelijks vanaf januari 2009. De barometer bestaat uit 11 vragen die telefonisch worden gesteld aan ondernemingen met maximum 10 werknemers. Aan de hand van deze vragen bekomt men een index die de perceptie weergeeft van de bedrijfsleiders ten opzichte van het bankklimaat. Deze index wordt op een schaal geplaatst van 0 tot 200 met 100 als neutrale waarde. Hoe hoger de index zich boven 100 bevindt hoe positiever de toegang tot bankfinanciering wordt ingeschat. Wanneer het indexcijfer onder de honderd ligt, wordt de toegang tot bankfinanciering negatief ingeschat.

De achtste KeFiK-barometer werd gerealiseerd in november 2009, een jaar na zijn lancering. Op basis van een analyse van de barometer op jaarbasis kunnen twee periodes worden onderscheiden. Aanvankelijk was er een sterke terugval van 91,64 punten op 200 in november 2008 naar 82 punten in maart 2009. Vervolgens, na een relatieve pauze in mei, komt de barometer in een sterke neerwaartse trend terecht met sindsdien een quasi-stabilisering op een zeer laag niveau. De telefonische enquête voorzag eveneens twee bijkomende vragen, over de impact van de financiële crisis op het uitstel van de investeringen en over de perceptie van het economische klimaat.

U vindt de volledige barometers terug op de website van het KeFiK door te klikken op de banner «De financiële crisis : welke gevolgen voor de KMO's?».

4) KREDIETBEMIDDELAAR

De maatregel voor kredietbemiddeling werd in het leven geroepen door de Minister van Financiën en de Minister van KMO's en Zelfstandigen in het kader van het economisch herstelplan van de Federale regering en van het Federaal plan voor de KMO. Beide kwamen er als een onmiddellijke reactie op de financiële en economische crisis die ons land met volle kracht teisterden. Het risico op een grote crisis bij de bedrijfskredieten was reëel.

De maatregel was operationeel vanaf februari 2009. Zoals vandaag nog altijd het geval is, ging het erom een snelle en effectieve hulp te bieden aan de ondernemingen die binnen de context van een diepe crisis te maken kregen met financieringsproblemen. De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling beschouwt de kredietbemiddeling voor ondernemingen zoals die werd ingevoerd in België, Frankrijk en heel recent ook in Duitsland, als een van de beste antwoorden van de overheid om de impact van de wereldwijde crisis op de KMO-financiering te beperken.

De Regering vertrouwde het beheer van de maatregel voor kredietbemiddeling toe aan het Kenniscentrum voor Financiering van KMO (KeFiK VZW).

Deze nieuwe opdracht wordt toegevoegd aan het oorspronkelijke « mission statement » van het KeFiK.

De Bemiddelingsdienst is geïnspireerd op het Franse model. Niettemin is de dienst een zeer origineel concept, zowel qua structuur als qua werking. Immers, tijdens het eerste jaar hebben de Bemiddelaar en zijn medewerkers zich non-stop ingezet om het operationele beheer en de opvolging van de binnenkomende dossiers te dynamiseren en te optimaliseren. Ze hebben een netwerk van contacten uitgebouwd op het hoogste niveau met de bank- en institutionele partners, gebaseerd op vertrouwen en duurzaamheid. Ze versterkten ook de effectiviteit van de maatregel (formele en informele vergaderingen met de partijen betrokken bij de behandeling van de dossiers, systematische contacten met de vragende ondernemingen binnen heel strakke termijnen, enz.).

Chris Dauw

Gezien de effectiviteit van de maatregel, wenste de Minister van Financiën de bemiddelingsopdracht van het KeFiK uit te breiden tot de kredietverzekering. Dat gebeurde in september 2009, in het verlengde van de invoering van BELGACAP, het systeem van aanvullende openbare kredietverzekering dat door het Participatiefonds beheerd wordt.

Wanneer we de kwantitatieve gegevens, die vermeld staan op het einde van het activiteitenverslag van de Bemiddelaar dat onlangs gepubliceerd werd, het aantal behandelde dossiers en het slaagpercentage in hun perspectief plaatsen, staat de effectiviteit van het instrument buiten kijf. Zeker gezien de middelen, en met name de menselijke, waarover de dienst beschikt. In de praktijk bestaat de bemiddelingsdienst van het KeFiK, naast de Bemiddelaar zelf, uit 2 voltijdse economen en een halftijdse administratief assistent. Vier personen behandelen dus alle aanvragen op nationaal niveau.

De Bemiddelaar wil snel en doeltreffend tegemoet komen aan de behoeftes en verwachtingen van de bedrijven die op hem een beroep doen. Hij blijft hierbij trouw aan zijn motto dat «geen enkele onderneming aan haar lot wordt overgelaten». Kwaliteitsvolle dienstverlening, een individuele aanpak en een snelle tussenkomst zijn de streefdoelen van de bemiddelingsdienst van het KeFiK.

De heer Chris Dauw verzekert sedert 12 februari 2009 de opdracht van Bemiddelaar binnen het KeFiK.

Voor meer informatie over de Kredietbemiddelaar surf naar

www.kredietbemiddelaar.be

05

HOOFDSTUK 5

Jaarlijkse publicaties

Het KeFiK stelt jaarlijks een waaier aan informatie over KMO-financiering beschikbaar via haar website. Het doel is om de beschikbare bronnen over kredietverlening aan KMO's optimaal te verwerken tot accurate, betrouwbare en kwalitatieve informatie. In dit verband worden jaarlijks vier publicaties bijgewerkt: de jaarlijkse KeFiK-enquête over KMO-financiering, de simulator voor de berekening van de notionele intrestaftrek, de KeFiK Academic Award en de KeFiK-rapporten over kredietverlening aan KMO's.

1) KEFIK-ENQUÊTE KMO FINANCIERING 2009

De KeFiK-enquête KMO-financiering werd in 2009 voor het vierde jaar op rij gerealiseerd ditmaal in samenwerking met het departement UER Financiën en Recht van de HEC-Management School van de Universiteit Luik. De enquête peilt jaarlijks naar de beschikbaarheid van financiering en de houding van de banken tegenover kleine en middelgrote ondernemingen (KMO's) en micro-ondernemingen. Net zoals de vorige jaren zijn deze laatste schriftelijk bevraagd.

De KeFiK-enquête KMO-financiering 2009 vond plaats gedurende de periode september-oktober 2009, in een context gekenmerkt door de internationale banken- en kredietcrisis.

Voor deze enquête werden in totaal 7.073 Belgische vennootschappen met 1 tot 250 werknemers ondervraagd, uit verschillende regio's en sectoren. In totaal werden er 1027 bruikbare enquêtes teruggestuurd, waarvan er een derde werden ingevuld door micro-ondernemingen en twee derde door KMO's.

Wat betreft het ondernemersklimaat, is er bij de meerderheid van de ondernemingen een ongunstige tendens waarneembaar. Van de vennootschappen met personeel ervaart 56,4% het ondernemersklimaat ongunstig tot zeer ongunstig en 11,6% gunstig tot zeer gunstig.

05

HOOFDSTUK 5

Tijdens de voorbije 12 maanden werden 18,1% van de respondenten geconfronteerd met de weigering van een kredietaanvraag, wat een significante stijging is in vergelijking met vorig jaar (9,2%). De twee voornaamste redenen voor het weigeren van een bankkrediet zijn onvoldoende waarborgen (54,5%) en een te laag eigen vermogen (47,0%).

Waarborgen spelen een centrale rol bij de beslissing over de kredietverlening. 44,3% (ten opzichte van 29,7% in 2008) van de ondernemingen laat weten dat de eisen voor waarborgen gestegen zijn. Hetzelfde geldt voor de bankeisen: 44,8% (tegenover 29% in 2008) van de respondenten vindt dat de eisen gestegen zijn.

De kleinere ondernemingen hebben grotere problemen om zich aan de veranderende omstandigheden van de financiële markten aan te passen. Micro-ondernemingen ondervinden meer problemen bij het aantrekken van bankfinanciering dan KMO's.

De enquête benadrukt het belang van bepaalde overheidsmaatregelen voor de ondernemingsfinanciering (zowel op vlak van de kennis van de maatregelen als de aanwending ervan). Wat betreft het gebruik van deze drie maatregelen, is de notionele interestaftrek de meest gebruikte maatregel in het Vlaams Gewest, terwijl in Wallonië de subsidies op de eerste plaats komen.

Hoewel de rating een zeer belangrijk element vormt bij het verlenen van een krediet, weet de overgrote meerderheid van de respondenten (60,5 %) niet dat er een rating bestaat. Slechts 18,4 % zegt van het bestaan ervan af te weten en 21,1 % denkt geen rating te hebben. In het licht van het juist voornoemde en gezien de algemene slechte economische situatie hernieuwt het KeFiK zijn oproep naar alle betrokkenen toe, naast andere aanbevelingen, om aandacht te besteden aan een vlotte en transparante informatie-uitwisseling vanwege elke betrokkene (ondernemer, bank,...).

2) KEFIK ACADEMIC AWARD

De KeFiK Academic Award werd in 2008 voor de derde keer uitgereikt. Ieder jaar bekroont een jury van experts vier laureaten die een bijdrage leveren aan het onderzoek over KMO-financiering in België. Er worden drie categorieën bekroond: twee doctoraatsthesisen, een eindverhandeling en een working paper.

In 2009 gingen de prijzen naar volgende werken :

- Essays on the Prevention of Small Business Failure: Taxonomy and Validation of Five explanatory Business Failure Patterns (EBFPs), Nathalie Crutzen, HEC-Université de Liège.
 - doctoraatsthesis eerste plaats –
- The heterogeneity of the family business: Goal orientation, intergenerational differences and succession, Vincent Molly; Universiteit Antwerpen.
 - doctoraatsthesis tweede plaats –
- Probleemgerelateerde stopzettingen: Financieringsbeslissingen doorheen het falingspad, Aurélie Rodeyans en Glenn Verbraeken, Universiteit Gent.
 - eindverhandeling –
- Projectmatig Wetenschappelijk Onderzoek «Naar een optimale kredietrelatie tussen banken en KMO's», Lutgarde Laureys en Fiene Biesbrouck, Hogeschool Gent.
 - working paper / artikel –

3) KEFIK-SIMULATOR : NOTIONELE INTRESTAFTREK

De fiscale maatregel van notionele intrestaftrek dateert van 1 januari 2006. Deze maatregel laat vennootschappen toe om van de belastbare basis een bepaald percentage van het eigen vermogen af te trekken. Dit verkleint de discriminatie tussen de financiering met eigen vermogen en de schuldfinanciering.

Begin juni 2007 heeft het KeFiK een simulator gelanceerd waarmee de notionele intrestaftrek kan worden berekend op basis van de belastingsaangifte voor vennootschappen. Dankzij dit uniek instrument kan iedereen de fiscale impact van de maatregel in enkele minuten berekenen. Op het einde van de simulatie krijgt de gebruiker een schatting van de belastingvermindering die men geniet dankzij de notionele intrestaftrek.

Sinds juli 2008 kunnen de vennootschappen de voordelen verbonden aan de notionele intrestaftrek vergelijken met de investeringsreserve en dit voor een termijn van 5 jaar. Dankzij de nieuwe simulator van het Kenniscentrum voor Financiering van KMO (KeFiK) worden de wijzigingen tijdens het boekjaar automatisch verrekend en het tarief van de notionele intrestaftrek wordt aangepast aan de nieuwe situatie (inkomsten 2007, aanslagjaar 2008).

Met het oog op een zo goed mogelijke dienstverlening aan de ondernemers, werd de simulator in 2009 aangepast en toegankelijk gemaakt voor ondernemingen wiens boekjaar twee kalenderjaren overlapt.

Naast deze simulator, verstrekt het KeFiK informatie over deze maatregel. Begin 2008 werd een rondvraag gedaan naar het gebruik en de kennis van de maatregel bij boekhouders en accountants (zie Working Paper Series, « Impact van de notionele intrestaftrek : Visie van de boekhouders en de accountants », p.20). In 2009 werd deze enquête aangevuld waarbij twee professoren van HUB dieper ingingen op de «Kennis en gebruik van de notionele intrest door de KMO's».

Ten slotte kunnen de meer onderlegen bezoekers de bijdrage van Bruno Colmant en Goerges Hübner inzake de impact op de kapitaalkost en de waarde van de onderneming raadplegen.

De simulator, de studie en de webpagina's over de notionele intrestaftrek zijn beschikbaar op de website van het KeFiK.

4) RAPPORTEN KREDIETVERLENING

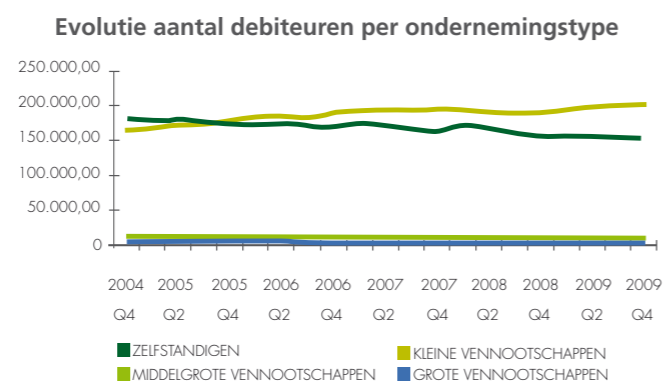
Het Kenniscentrum voor Financiering van KMO (KeFiK) bewerkt en publiceert cijfers over kredietverlening in dit rapport. Dit gebeurt op basis van gegevens die de kredietcentrale voor ondernemingen (CKO) van de Nationale Bank van België (NBB) uit haar databank afleidt en doorgeeft aan het KeFiK.

Debiteuren

Het totale aantal debiteuren daalt van 366.230 eind 2008 naar 365.441 in het laatste kwartaal van 2009, een daling van -0,22%. 2009 kan opgedeeld worden in twee helften, het eerste semester positief, het tweede negatief.

Per ondernemingstype zijn er ook een paar tendensen waarneembaar: het aantal zelfstandige debiteuren kent doorheen de jaren een dalende trend, zeven kwartalen op een rij, en is in 2009 met -3,96% gedaald. In vergelijking met eind 2007 is er hier een daling van -7,88%. Het aantal debiteuren bij de kleine vennootschappen nam gedurende de eerste drie kwartalen gestaag toe maar kent een lichte daling in het laatste kwartaal van 2009.

Voor 2009 noteert men hier een stijging van 2,83%. Bij de middelgrote vennootschappen is de daling voor geheel 2009 beperkt (-0,69%), wel is er op een tijdsspanne van twee jaar een opmerkelijke daling (-5,88%). Bij de grote vennootschappen ten slotte is er daarentegen een stijging (2,87%).

Het aantal debiteuren middelgrote- en grote vennootschappen ligt traditioneel een heel stuk lager dan de zelfstandigen en kleine vennootschappen, namelijk een proportie voor de middelgrote vennootschappen van 2,70% en voor de grote vennootschappen van 0,96% van het totale aantal debiteuren.

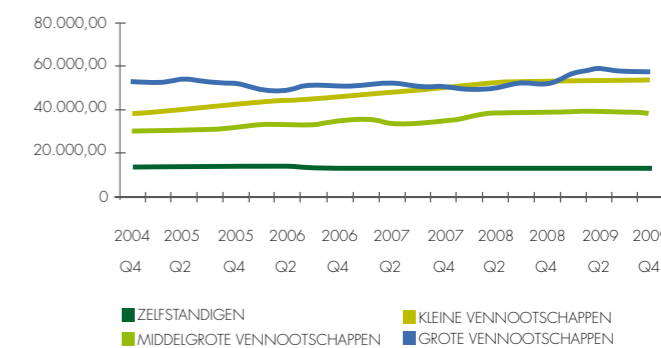
Toegekende kredieten

Het totaal toegekende kredietbedrag is van 2008 Q4 naar 2009 Q4 met 3,61% gestegen tot € 162,9 miljard. Terug kunnen we het jaar 2009 in twee helften opdelen; de eerste twee trimesters zagen we sterke stijgingen (3,32% en 2,48%), het derde en vierde trimester dalingen (-1,72% en -0,44%).

64,76% van deze kredieten werden toegekend aan KMO's en zelfstandigen, waarvan 8,13% aan zelfstandigen, 33,22% aan kleine vennootschappen en 23,41% aan middelgrote vennootschappen. De overige 35,24% werd toegekend aan grote vennootschappen. Uitgesplitst per ondernemingstype zien we bij de zelfstandigen een daling van -3,18%. Bij de kleine vennootschappen kan men na een duidelijke versnelling gedurende een aantal jaren de laatste kwartalen spreken over een zeker status quo met enkele kwartalen van lichte vooruitgang, gecombineerd levert dit wel

een groei op tijdens 2009 van 2,75%. Bij de middelgrote vennootschappen merken we een negatief beeld op voor bijna geheel 2009 (-2,98%). De grote vennootschappen kennen nog steeds het grilligste verloop maar blijven op een tijdsspanne van één jaar (+11,31%) en twee jaar (+11,68%) de sterkste stijgers. Hoewel we dus ook bij de middelgrote en grote vennootschappen dalingen zien in de laatste kwartalen van 2009 dient men dit te nuanceren. Kleinere ondernemingen zijn sterker afhankelijk van de bankfinanciering dan grotere ondernemingen die over alternatieven beschikken. Een daling bij deze ondernemingen kan wijzen op een gewijzigde focus naar andere, opnieuw aantrekkende markten (obligatie- en aandelenmarkten).

Evolutie toegekend kredietbedrag per ondernemingstype (miljoen euro)

Met voorgaande cijfers gecombineerd komen we tot de gemiddelde toegekende kredietbedragen. Bij de zelfstandigen merken we een lichte stijging op van 0,82% voor 2009 maar deze komt voort uit de gecombineerde dalingen van zowel het aantal debiteuren als het totaal toegekend kredietbedrag, met een iets sterkere daling van het aantal debiteuren. De kleine vennootschappen hebben over het gehele jaar heen een klein verlies (-0,08%). Bij de middelgrote en grote vennootschappen zijn de jaarevoluties iets uitgesprokener; respectievelijk -2,30% en +8,21%.

Opgenomen kredieten

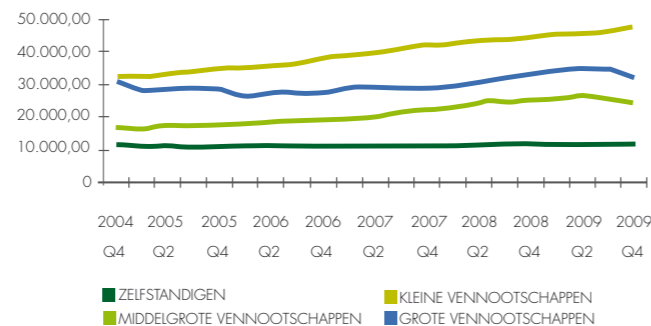
Op jaarbasis is er bij het totale opgenomen kredietbedrag een stijging van 1,22%. Op twee jaar tijd noteren we hier wel een stijging van 10,36%. Proportioneel gezien komen de kleine vennootschappen op de 1ste plaats (40,73%),

de grote vennootschappen op de 2de plaats (28,02%), daarna de middelgrote vennootschappen (21,40%) en ten slotte de zelfstandigen (9,85%).

Uitgesplitst per ondernemingstype merken we op dat het opgenomen kredietbedrag bij zelfstandigen gedaald is met -0,13% tijdens 2009. Bij de kleine vennootschappen steeg dit bedrag met 6,13%, op twee jaar tijd is er zelfs een opmerkelijke stijging van +12,49%. Bij de middelgrote vennootschappen is er een daling (-3,00%). Bij de grote vennootschappen tenslotte zien we op jaarbasis een daling van -1,68%.

Evolutie opgenomen kredietbedrag per ondernemingstype (miljoen euro)

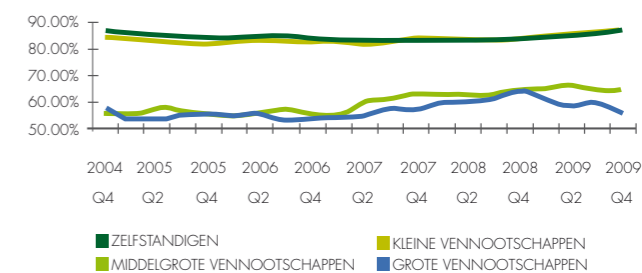

Bij de analyse van het gemiddeld opgenomen kredietbedrag noteren we stijgingen bij de zelfstandigen en kleine vennootschappen van 4,00% en 3,21% hoewel opnieuw dient opgemerkt te worden dat bij de zelfstandigen dit voortvloeit uit gecombineerde negatieve evoluties.

Aanwendingsgraad

Globaal werd in 2009 Q4 € 115,49 miljard van het toegestane kredietbedrag opgenomen, wat neerkomt op een aanwendingsgraad van 70,9%. De aanwendingsgraad weerspiegelt de proportie van het toegekend kredietbedrag dat werd opgenomen door de debiteuren. Bij de zelfstandigen en de kleine vennootschappen is deze traditioneel hoog en in het afgelopen jaar merken we opnieuw een stijging op (respectievelijk van 83,24% naar 85,87%, en van 84,11% naar 86,88%).

Evolutie aanwendingsgraad per ondernemingstype (in percent)

Krediettype

Hoe kleiner de onderneming, hoe belangrijker het gewicht van de langetermijnfinanciering, dit geldt zowel voor het toegekende als het opgenomen kredietbedrag. Bij de middelgrote en grote ondernemingen zien we een iets gelijkmatigere spreiding tussen de leningen op meer dan één jaar en leningen op minder dan één jaar bij de toegekende kredietbedragen.

5) WORKING PAPER SERIES

In juli 2009 heeft het KeFiK een working paper gepubliceerd over de «Kennis en het gebruik van de notionele intrestaftrek bij KMO's.». De studie werd gefinancierd door het KeFiK en werd uitgevoerd door twee professoren van de Hogeschool-Universiteit Brussel, met name Professor Geert Van Campenhout en Professor Tom Van Caneghem.

Het doel ervan is om het voordeel van de notionele intrestaftrek voor KMO's na te gaan. De studie concentreert zich op twee elementen: het gebruik van de notionele intrestaftrek en de kennis van de maatregel. Op basis van die vaststellingen konden er conclusies worden geformuleerd over de factoren die het gebruik en de kennis van de notionele intrestaftrek kunnen verklaren.

Wat betreft het gebruik van de notionele intrestaftrek kunnen we vaststellen dat slechts 56% van de KMO's er een beroep op doet. Bovendien is er geen structureel onderscheid tussen specifieke KMO-subgroepen voor de toepassing van de notionele intrestaftrek.

Slechts 56% van de KMO's heeft een goede kennis van de notionele intrestaftrek. Er bestaan weinig structurele verschillen in de kennis van de notionele intrestaftrek op basis van de algemene classificaties, alhoewel bepaalde ondernemingen onvoldoende alle beschikbare informatie over de verschillende overheidsmaatregelen kunnen evalueren.

De volledige studie is beschikbaar in de rubriek Publicaties, Working Paper Series.

06

HOOFDSTUK 6 Vademecum **KMO-financiering**

Het vademecum is een praktische gids om alles te weten te komen over KMO-financiering en om de kansen te vergroten om de onmisbare financiële middelen te bekomen voor zijn project. Het vademecum van het KeFiK beschrijft alle instrumenten, alle technieken, zodat de lezer het beste kan inschatten wat van toepassing is voor zijn specifieke situatie of voor de specifieke noden van de onderneming. Het licht een tipje van de sluier op over de bankwereld, door de punten naar voor te brengen waarop de analist zich baseert voor zijn beslissing bij het bestuderen van een financieringsdossier.

Hoe de financiering van een onderneming doen slagen? Op die vraag geeft het vademecum concrete en uitvoerbare antwoorden, via een pedagogische aanpak waarbij concrete voorbeelden een belangrijke rol spelen.

Duidelijk en compleet...het vademecum over KMO-financiering is het referentiewerk voor iedereen die zich rechtstreeks of onrechtstreeks voor KMO-financiering interesseert. Het is onmisbaar voor de bedrijfsleider die zijn financieel beheer wil optimaliseren, voor de kandidaat-ondernemer die op zoek is naar een gids om hem te begeleiden in de wereld die hij ontdekt, voor de ondernemingsadviseur die bepaalde concepten wenst op te frissen of op zoek is naar inspiratie om de financiële structuur te verbeteren van het project dat hij begeleidt, voor de student die zich vertrouwd wil maken met deze boeiende discipline en alle aspecten ervan wenst te begrijpen.

Het vademecum werd geschreven door Serge Peffer, Edouard Abbeles, Christine Collet, Chris Dauw en Delphine Roloux. Het voorwoord is van de hand van Frédéric Lernoux.

AGENDA 2010

- In het kader van de jaarlijkse KeFiK-enquête KMO-financiering 2010, zullen de zelfstandigen en KMO's opnieuw ondervraagd worden aan de hand van een schriftelijke enquête. Die enquête zal voor de vijfde keer uitgevoerd worden en het zal dus interessant zijn om de evolutie KMO-financiering 2006-2010 te evalueren waar mogelijk.
- Het KeFiK analyseert de cijfers kredietverlening aan ondernemingen vanuit een optiek van monitoring van de toegekende kredietvolumes en opnemingen door de KMO's en zelfstandigen, het aantal debiteuren en de aanwendingsgraad. Het KeFiK maakt hiervoor gebruik van de cijfers van de NBB.
- In juni 2007 heeft het KeFiK een simulator op zijn website geplaatst voor de berekening van de notionele intrestaftrek. Die werd bijgesteld in 2008 en 2009, en zal ook in 2010 worden aangepast. Voor die editie heeft het KeFiK beslist om de simulator volledig te herwerken om hem zoveel mogelijk te laten aansluiten bij de bijlage van de aangifte in de vennootschapsbelasting : aftrek voor risicokapitaal. De bedoeling is om de ondernemer zo veel mogelijk te helpen bij de berekening van de notionele intrestaftrek.
- Het KeFiK zal een studie realiseren over de financiering van starters om na te gaan welke starters een financiering nodig hebben, welke financiering ze gebruiken en met welke problemen ze daarbij geconfronteerd worden. Op basis hiervan zullen er aanbevelingen kunnen worden geformuleerd naar de ondernemers, de overheid en de verstrekkers van financiering.
- De KeFiK Academic Award, een prijs voor studies rond KMO-financiering, zal in 2010 opnieuw worden uitgereikt.
- In 2010 zal het KeFiK van nabij de evolutie van krediettoekenning aan KMO's opvolgen evenals het economische en financiële klimaat.

CONTACT

MEDEWERKERS

Jean-Pierre Watthy (Manager KeFiK-secretariaat en Studies)
watthy@cefip-kefik.be

Alexis Losseau (Economist)
losseau@cefip-kefik.be

Jens Van Rysselberghe (Economist)
vanrysselberghe@cefip-kefik.be

François Billen (Economist –Kredietbemiddelaar)
billen@cefip-kefik.be

Benjamin Porteman (Economist –Kredietbemiddelaar)
porteman@cefip-kefik.be

Sarah Dangis (Administratief assistent)
dangis@cefip-kefik.be

Laurence Coosemans (Administratief assistent - Kredietbemiddelaar)
coosemans@cefip-kefik.be

Kenniscentrum voor Financiering van KMO (KeFiK)
de Lignestraat 1
BE-1000 Brussel
Tel: 02 209 08 35 • Fax : 02 209 08 34
E-mail: info@cefip-kefik.be
Website: www.kefik.be

Kenniscentrum voor Financiering van KMO (KeFiK)
de Lignestraat 1 | BE-1000 Brussel
info@cefip-kefik.be